

DEZVOLTAREA LANȚULUI LOGISTIC PENTRU COMERCIALIZAREA FRUCTELOR ȘI LEGUMELOR

Daniela ZMEU

Departamentul Economie și Management, grupa BA-232, Facultatea Inginerie Economică și Business,
Universitatea Tehnică a Moldovei, or. Chișinău, Republica Moldova

Autorul corespondent: Zmeu Daniela, daniela.zmeu@em.utm.md

Coordonator științific: **Tatiana MUNTEANU**, dr., conf. univ., UTM

Rezumat. Agricultura joacă un rol semnificativ în economia Republicii Moldova. Datorită condițiilor climatice favorabile, solurilor fertile și diversității culturilor, țara este potrivită pentru culturile horticole. Odată cu modernizarea sectorului agricol, potențialul de producere a fructelor și legumelor în Republica Moldova a crescut, cu toate acestea, agricultorii se confruntă cu mai multe provocări, în deosebi dificultăți apar în procesul de distribuție a produselor horticole pe piață. Unele dintre acestea includ: infrastructura deficitară, fluctuații ale prețurilor, concurența cu produsele importate, etc. Pentru a înlătura aceste provocări scopul principal este dezvoltarea lanțului logistic pentru fructe și legume. Optimizarea lanțului de distribuție pentru legumele și fructele din Moldova ar contribui semnificativ la creșterea eficienței, menținerea calității produselor și satisfacerea cerințelor consumatorilor într-un mod consecvent și responsabil. Este crucială dezvoltarea acestui lanț pentru a exploata potențialul economic al țării și pentru a sprijini sectorul agricol local într-un mod sustenabil și responsabil.

Cuvinte cheie: lanț logistic, agricultură, producător, consumator, dezvoltare

Introducere

Agricultura rămâne un sector fundamental al economiei Republicii Moldova, contribuind cu 15,1% la produsul intern brut, generând 60% din exporturi și implicând 34% din forța de muncă a țării. Cu toate acestea, evoluția recentă a agriculturii este caracterizată de o instabilitate semnificativă, calitate scăzută a produselor, productivitate redusă și venituri mici, precum și lipsa unor politici bine definite pentru promovarea sectorului agro-alimentar.

Fructele și legumele ocupă o parte semnificativă din producția agricolă. În prezent se depun eforturi considerabile pentru îmbunătățirea și modernizarea tehnologiilor și tehnicilor de producere, cu scopul de a spori calitatea și randamentul producției horticole. În ultimii ani se observă o creștere semnificativă a suprafețelor plantațiilor horticole, ceea ce duce la o creștere a ofertei de fructe și legume, cu toate acestea, agricultorii continuă să se confrunte cu o problemă majoră legată de gestionarea ineficientă a lanțului logistic de distribuție. Blocajele și întârzierile în procesul de distribuție conduc la costuri suplimentare și la deteriorarea produselor, reducând astfel profitabilitatea în acest sector [1].

Potențialul de producere a fructelor și legumelor în Republica Moldova

Horticultura este un pilon esențial în economia națională, având un impact semnificativ asupra altor sectoare economice pe întregul lanț valoric. În prezent, sectorul horticol înregistrează o creștere atât în ceea ce privește volumul de producție, cât și exporturile, ca rezultat al eforturilor depuse de producătorii agricoli și de politica statului, care implementează strategii de subvenționare. Printre culturile cu producție semnificativă se numără merele, strugurii, prunele, nucile, cartofii și tomatele.

Chiar dacă încă ocupă o cotă de piață mai mică în comparație cu culturile tradiționale, sub-sectorul horticol cu cea mai rapidă creștere este cel al căpșunilor și al arbuștilor fructiferi [2].

Conform datelor Biroului Național de Statistică, în anul 2023 comparativ cu anul 2022, producția vegetală a crescut cu 35,1%, ceea ce a dus la o creștere cu 24,2% a producției globale agricole [6].

Tabel 1.

Producția principalelor produse agricole în gospodăriile de toate categoriile [6]

	Producția agricolă, mii tone		Producția agricolă în 2023 în % față de 2022	Gradul de influență a produselor agricole asupra creșterii (+), descreșterii (-) producției globale agricole în 2023 față de 2022, %
	2022	2023		
Producția vegetală	x	x	x	+24,2
din care pe principalele tipuri:				
Cereale și leguminoase boabe – total	1784,4	3196,4	179,1	+14,6
din care: grâu	855,0	1551,7	181,8	+7,7
porumb pentru boabe	752,3	1336,9	177,7	+1,1
leguminoase pentru boabe	26,3	37,7	143,2	+0,2
Floarea soarelui	627,1	752,6	120,0	+3,1
Sfeclă de zahăr	478,2	405,8	84,9	+0,2
Soia	32,4	38,0	117,4	+0,1
Rapiță	77,4	210,9	272,6	+3,3
Cartofi	171,8	171,7	99,9	0,0
Legume	257,0	281,1	109,4	+0,7
Fructe, nuci și pomușoare – total	650,5	754,1	115,9	+1,5
Struguri	531,1	569,9	106,9	+0,5

Factorii principali care au contribuit la creșterea recoltelor și a volumului produs pentru anumite culturi horticoale, cum ar fi merele, nucile, strugurii de masă și căpșunile, includ:

1. Creșterea cererii atât pe piața internă cât și pe cea externă și perspectivele de creștere continuă, care au stimulat producătorii să-și reinvestească profitul în îmbunătățirea exploatațiilor agricole;
2. Implementarea de tehnici și tehnologii de producție avansate, cum ar fi folosirea soiurilor și portaltoaielor mai productive, aplicarea unor metode intensive de cultivare, extinderea suprafețelor irigate și utilizarea echipamentelor agricole mai moderne și eficiente [2].

Problemele cu care se confruntă agricultorii după ce produc marfa

Performanța scăzută actuală a sectorului agricol provine din conexiunile slabe cu piețele și nivelul redus de concurență al produselor agricole. Această situație este rezultatul unei serii de deficiențe în piețele interconectate, care formează împreună un cerc vicios dificil de abordat.

Lipsa forței de muncă, a piețelor de desfacere, schimbările climatice, prețurile mici la producția agricolă și prețurile ridicate la pesticide, semințe și tehnică, dar și atragerea investițiilor sunt doar câteva dintre provocările care impun o presiune asupra competitivității pe termen lung a sectorului [2].

Principalele blocaje cu care se confruntă agricultorii

- Structura agricolă fragmentată (predominanța întreprinderilor micro și mici, divizarea terenurilor, lipsa de cooperare între producători),
- Insuficienta dezvoltare a infrastructurii (sisteme de irigare, echipamente agricole),
- Probleme vamale și birocratice,
- Provocări legate de materiile prime agricole (varietăți de plante, îngrășăminte, măsuri de protecție a plantelor, etc.),
- Deficiențe în accesul la informații de marketing și actualități,

- Obstacole în accesarea creditelor și atragerea investițiilor pentru proiectele din agricultură,
- Concurența și prețurile fluctuante,
- Relațiile internaționale și geopolitice.

Unele din cele mai serioase provocări cu care se confruntă agricultorii sunt lipsa pieței de desfacere și concurența cu produsele de import.

Republica Moldova importă cantități mari de legume și fructe, acest lucru se observă în special în timpul sezonului rece al anului, când pe rafturile supermarketurilor aproape nu există produse locale.

În anul 2022, de exemplu, cantitatea de roșii importate a fost de 90 de ori mai mare decât cea exportată (fig. 1). Legumele vândute în supermarketuri sunt adesea importate din țări în care creșterea legumelor în sere este comună și infrastructura necesară este disponibilă pentru a oferi produselor capacitate competitivă pe piață [7].

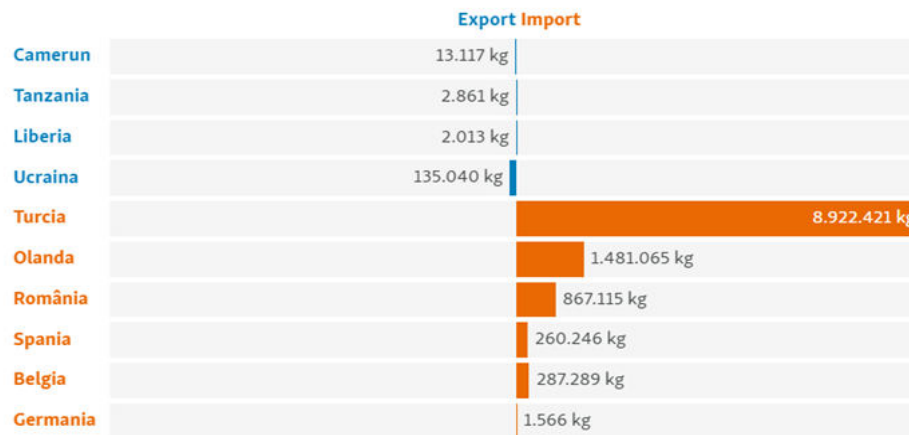

Figura1. Țările unde R. Moldova exportă cele mai mari cantități de roșii și de unde le importă [7]

În ultimii 3 ani, R. Moldova importă în jur de 3.000 de tone de mere (fig. 2). Piața noastră este inundată de produse de import [8]. Costurile mari de producție nu le permite agricultorilor moldoveni să pună prețuri mici, astfel uneori prețul produselor autohtone de calitate inferioară este același ca prețul produselor de import de calitate mai înaltă, ceea ce face ca alegerea consumatorului să se îndrepte spre produsele de import. Un lucru încurajator pentru agricultori este faptul că pot să-și exporte marfa în UE. În ultimii ani, volumul comerțului între Moldova și Uniunea Europeană a înregistrat o creștere semnificativă. Conform datelor furnizate de Biroul Național de Statistică, din valoarea totală a exporturilor, 61% se îndreaptă către statele membre UE.

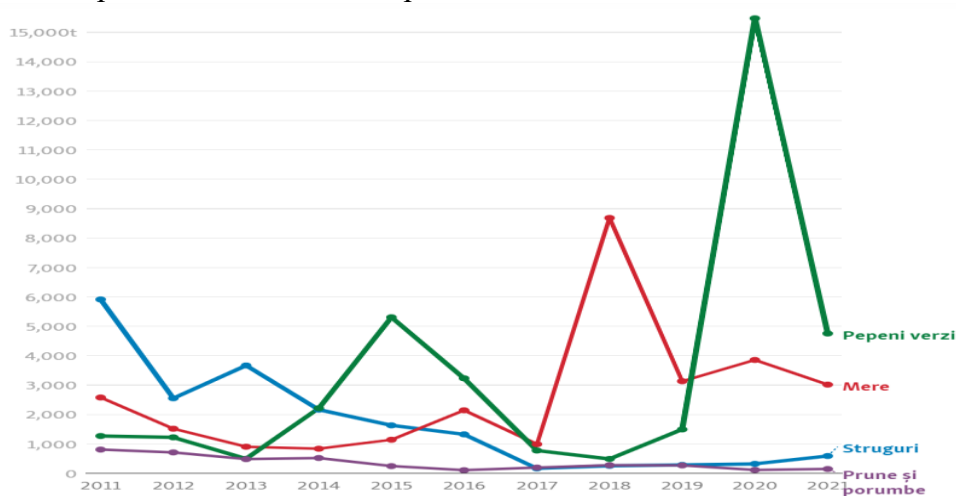

Figura 2. Evoluția importurilor de fructe în Republica Moldova [8]

Soluții propuse pentru ca producția să ajungă în timp util la consumător

În Republica Moldova, structura pieței de fructe și legume este compusă din următoarele canale de distribuție: piețe angro, piețe în aer liber, vânzări tradiționale cu amănuntul, supermarketuri, chioșcuri mici, HoReCa și vânzări directe de la producători [1].

Pe plan global, se remarcă o direcție puternică de concentrare și întărire a comerțului cu produse horticoale, atât din partea cumpărătorilor, cât și a furnizorilor. Acest lucru determină o creștere a cerințelor referitoare la cantitatea și calitatea corespunzătoare a produselor. Cerințele similare ale importatorilor față de furnizori, includ:

- Asigurarea unor produse de înaltă calitate, conforme cu specificațiile impuse de importatori;
- Stabilitatea livrărilor;
- Respectarea termenelor de livrare și a angajamentelor contractuale;
- Respectarea strictă și completă a specificațiilor produselor;
- Utilizarea unor ambalaje de calitate pentru a minimiza risipa și pierderile;
- Obținerea certificărilor EurepGAP și HACCP pentru produsele proaspete și prelucrate;
- Menținerea unei comunicări deschise și transparente [5].

Activitățile esențiale din lanțul logistic includ: procesarea, transportul, depozitarea, operațiunile logistice cu valoare adăugată, distribuția, comercializarea și consumul.

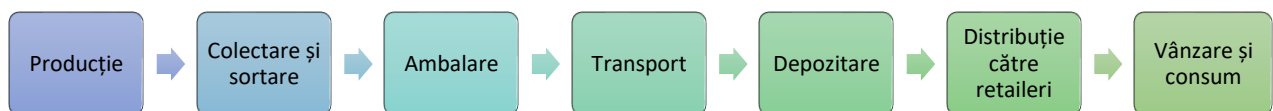

Figura 3. Etapele de organizarea logistică a distribuției fructelor și legumelor, elaborat în baza [1]

Principalele direcții strategice pentru îmbunătățirea lanțului de distribuție al fructelor și legumelor moldovenești:

1. **Actualizarea infrastructurii logistice:** Investiții în îmbunătățirea infrastructurii, cum ar fi reabilitarea drumurilor, construirea de depozite frigorifice și facilități de procesare și stocare, ar reduce pierderile și ar menține calitatea produselor.
2. **Promovarea certificărilor de calitate:** Respectarea standardelor de calitate și obținerea certificărilor internaționale ar consolida încrederea clienților din piețele locale și internaționale.
3. **Dezvoltarea parteneriatelor cu retaileri locali și internaționali:** Stabilirea colaborărilor strânse cu lanțuri de magazine, restaurante și exportatori pentru a extinde accesul produselor moldovenești pe piețele interne și externe.
4. **Promovarea și marketingul:** Adoptarea unei strategii de marketing eficiente și adecvate pentru fructele și legumele moldovenești pe piețele locale și internaționale ar putea consolida reputația și stimula cererea acestor produse.
5. **Educația și susținerea fermierilor locali:** Livrarea de resurse și programe de formare pentru producători în legătură cu promovarea practicilor agricole sustenabile și calitatea ofertei, ar consolida oferta pe termen lung.
6. **Monitorizarea tendințelor de consum:** Urmărind preferințele de consum, s-ar putea ajusta oferta pentru a satisface cerințele pieței.
7. **Dezvoltarea tehnologică:** Integrarea tehnologiilor avansate în sectorul agricol ar putea aduce beneficii semnificative, contribuind la creșterea volumului, dar și a calității producției.
8. **Colaborarea cu autoritățile guvernamentale:** Implicarea guvernului în dezvoltarea și implementarea politicilor ar sprijini mult sectorul agricol și de distribuție, contribuind la crearea unui mediu favorabil dezvoltării acestui lanț [1].

Concluzii

Sectorul de fructe și legume din țara noastră necesită o actualizare semnificativă pentru a asigura o dezvoltare durabilă și pentru a spori competitivitatea produselor moldovenești.

Aspectele deficitare ale sectorului de fructe și legume din Moldova includ probleme legate de tehnologii de producție învechite, soiuri inadecvate cerințelor pieței și, în special, infrastructura de piață subdezvoltată. Un lucru bun este potențialul de dezvoltare considerabil pentru sectorul agricol și deschiderea spre piața europeană. Pentru a îmbunătăți procesul de producție și distribuție al fructelor și legumelor din Moldova, este esențială o abordare integrată și colaborarea tuturor actorilor implicați, începând de la producători și intermediari și ajungând până la autoritățile guvernamentale și instituțiile de cercetare. Îmbunătățirea lanțului de distribuție a fructelor și legumelor cultivate în Republica Moldova este esențială pentru creșterea economică a țării.

Bibliografie:

- [1] T. Munteanu, A. Stratila, „*Development of the distribution chain for moldovan fruits*” The 5th Economic International Conference "Competitiveness and sustainable development", 2nd-3rd November 2023, ISBN 978-9975-64-364-1, p. 202-207.
- [2] Hotărârea Guvernului nr. 840/2020, PROGRAM de dezvoltare a horticulturii pentru 2021-2025.
- [3] Analiza internă și externă a sectorului producerii de fructe al Republicii Moldova, Federația Agricultorilor din Moldova ”AGROinform”, CHIȘINĂU, 2018.
- [4] STUDIU Dezvoltarea lanțurilor valorice pentru sectorul fructelor în Regiunea de Dezvoltare Nord (2020).
- [5] STUDIU privind lanțul valoric al sectorului de fructe (mere și prune) în Republica Moldova (2009).
- [6] <https://statistica.gov.md/> Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova [accesat 10.03.2024].
- [7] <https://moldova.europalibera.org/a/de-ce-legumele-crescute-in-serele-din-moldova-nu-ajung-pe-rafturile-magazinelor-si-nu-sunt-exportate-in-ue/32650114.html> [accesat 26.02.2024].
- [8] Exportul de fructe și legume moldovenești in UE, între standarde și exigențele piețelor europene. Disponibil <https://agora.md/stiri/111141/exportul-de-fructe-si-legume-moldovenesti-in-ue-intre-standarde-si-exigentele-pietelor-europene-infografic> [accesat 26.02.2024].